

Kazimierz Gorzelok

"Das Seelsorgegespräch in der Gemeinde", Konrad Baumgartner, Würzburg 1982 : [recenzja]

Collectanea Theologica 54/3, 181-182

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nienia konfesjonalizmu i izolacji wobec innych partnerów. Stąd też postuluje się, by w uzgodnieniach dwustronnych uwzględnić koniecznie treści dialogów wielostronnych. Po wtóre, dialogi w swej istocie mają charakter doktrynalny, podkreślają więc stale wielkie znaczenie różnic w wierze, których nie można ignorować. Nie oznacza to, że niwelują wszelkie odrębności, owszem usiłują je przewyciężyć na tyle, by mogła zaistnieć żywotna wspólnota kościelna. W uzgodnieniach wyczuwa się ukryte zapytania o konsekwencje osiągniętego porozumienia np. dla wspólnoty eucharystycznej, uznania posług kościelnych czy problemu małżeństw mieszanych. I po trzecie, są to oficjalne dialogi kościelne, w tym sensie, że wynikły one z zaleceń kierownictw kościelnych, ich uczestnicy zostali oficjalnie zatwierdzeni, a ich wyniki przedstawiono kompetentnym władzom własnych Kościołów czy Wspólnot.

Pozostaje jeszcze problem właściwej „komunikacji” wyników tych dialogów, czyli ich recepcji. To proces przed nami. Uzależniony jest m.in. od usuwania deficytu zobowiązawalności uzgodnień, ustalenia modeli jedności, ożywienia ekumenizmu na płaszczyźnie lokalnej oraz od ustalenia i pokonania czynników niedoktrynalnych natury historycznej, kulturowej, społecznej, psychologicznej i gospodarczej. Nie ulega wątpliwości, że problem recepcji musi stanowić punkt ciężkości przyszłej pracy ekumenicznej.

Zasygnalizowane dzieło niech posłuży jednocześnie jako okazja dla publicznego zgłoszenia postulatu pod adresem polskich ośrodków ekumenicznych. Czy nie byłoby możliwe dokonanie przekładu wzmiankowanych tekstów na język rodzimy? Nie trzeba przekonywać jakie znaczenie miałyby ich publikacja dla rozmiaru polskiej recepcji ekumenicznej.

ks. Leonard Górka SVD, Lublin

Konrad BAUMGARTNER, *Das Seelsorgegespräch in der Gemeinde*, Würzburg 1982, Seelsorge Verlag Echter, s. 148.

Jest to publikacja poświęcona zastosowaniom rozmowy w podstawowych dziedzinach posługi duszpasterskiej. Książka jest rezultatem zbiorowego wysiłku siedmiu autorów, pokłosiem konferencji duszpasterskiej, która odbyła się jesienią 1979 roku w zachodnioniemieckiej diecezji Eichstätt.

Na treść tej pozycji składają się trzy wyraźne warstwy: 1) informacje o teologii i metodyce rozmowy duszpasterskiej, 2) rezultaty wymiany doświadczeń (wzajemnego i wspólnego uczenia się uczestników konferencji), 3) opisy ćwiczeń praktycznych w posługiwaniu się rozmową.

Część pierwsza zawiera stenogramy rozmów, przeprowadzonych przez redaktora książki — Konrada Baumgartnera — z trzema przedstawicielami laikaty (gospodynią domową, rencistą i nauczycielką) na temat doświadczeń wyniesionych z kontaktów duszpasterskich w różnych sytuacjach, a także — syntezę opinii uczestników grup roboczych konferencji, dla których zostały zarejestrowane na taśmie magnetowidu pewne rozmowy jako punkt wyjścia do wymiany doświadczeń.

W części drugiej Pius Schmidt przedstawia za C. Rogersem i R. Tauschem założenia i podstawowe elementy psychologii rozmowy (wspomagającej, terapeutycznej) w odniesieniu do sytuacji duszpasterskich.

Teologiczne aspekty rozmowy duszpasterskiej omawia Konrad Baumgartner w części trzeciej.

Część czwarta jest poświęcona rozmowom duszpasterskim w czasie wizyt domowych. Joseph Pfeiffer ukazuje syntezę opinii i poglądów kilkuset księży na ten temat, natomiast Martin Benker — rezultaty badania w tej sprawie opinii katolików niemieckich i odnoszące się do tej dziedziny posługiwania wskazówki pastoralne.

Piąta część książki podejmuje problemy kontaktu duszpasterskiego przy łóżku z chorymi. Joseph Pfeiffer opisuje, jak za pomocą metody sytuacyjnej zorganizowano w grupach roboczych wymianę doświadczeń na ten temat i syntetycznie zestawia rezultaty. Josef Mayer-Scheu omawia problematykę rozmowy duszpasterskiej z chorym. Karlheinz Beichert wyprowadza i formułuje wskazania dla duszpasterza odwiedzającego chorych.

Rozmowa w sakramencie pojednania jest przedmiotem zainteresowania w części szóstej. Joseph Pfeiffer relacjonuje doświadczenia duszpasterzy. Josef Tasch przedstawia rolę rozmowy w sprawowaniu sakramentu pojednania. Konrad Baumgartner wyprowadza wskazówki duszpasterskie.

W ostatniej części książki Joseph Pfeiffer przedstawia doświadczenia duszpasterzy z rozmów o wierze z młodymi ludźmi, a Konrad Baumgartner analizuje problematykę komunikacji w wierze i przez wiarę oraz formułuje wskazania duszpasterskie do rozmów z młodzieżą na temat wiary.

Udana rozmowa duszpasterska, zbliżająca uczestników do Chrystusa, jest darem Bożym, ale technika jej prowadzenia może i powinna być przedmiotem świadomego wysiłku zwłaszcza ze strony tego, kto z racji szczególnego powołania ponosi za jej przebieg większą odpowiedzialność. Zredagowana przez Konrada Baumgartnera książka, choć nie jest systematycznym i pełnym wykładem na temat rozmowy jako techniki istotnej w dialogu duszpasterskim, zawiera jednak sporą porcję wiedzy, mogącej ułatwić duszpasterzowi podejmowanie tej odpowiedzialności. Ta wspomagająca funkcja książki, wyraźnie założona przez redaktora, odnosi się nie tylko do młodych duszpasterzy czy kandydatów do kapłaństwa, ale do wszystkich chrześcijan, którzy, rozpoznając znaki czasu, pragną dowartościowania (horyzontalnego i wertykalnego) rozmowy jako narzędzia w posłudze duszpasterskiej.

To dążenie do dowartościowania rozmowy stawia jednak pod adresem duszpasterza określone wymagania, ale nie tylko i nie tyle w zakresie technicznej sprawności w posługiwaniu się rozmową, co raczej w znaczeniu określonej postawy. Konrad Baumgartner wyraża to zwięźle: w rozmowie duszpasterskiej ludzie oczekują i potrzebują „uduchowionego człowieka” i „ludzkiego duchownego” (str. 23).

Choć w książce nie podjęto *expressis verbis* problematyki rozmowy w katechezie dzieci i młodzieży, to jednak publikacja ta może być użyteczna i w tym zakresie. Prezentuje ona bowiem nie tylko pewną porcję wiedzy, ale również — określoną koncepcję pedagogiczno-egzystencjalną, którą można by nazwać personalno-dialogową. Tę bliskość chrześcijańskiej pedagogiki egzystencjalnej potwierdza, w moim przekonaniu, najlepiej wierność wywodów we wszystkich warstwach (informacyjnej, wymiany doświadczeń i ćwiczeń) zasadzie konscentracji, czyli po partnersku pojętego budzenia świadomości drugiego człowieka.

Wydaje się, że takiej właśnie zasadzie winien w wyprowadzaniu ewentualnych wniosków z tej interesującej lektury pozostać wierny czytelnik żyjący w polskiej wspólnotie chrześcijańskiej. Mimo bliskości kulturowej (książka powstała w tym samym kręgu kultury zachodnioeuropejskiej i to ułatwia nam jej recepcję) istnieją przecież istotne różnice historyczne i aktualne, określające sytuację chrześcijanina i wspólnoty chrześcijańskiej w Polsce.

Poza tym, nie możemy zapominać, że wspólnotie jest potrzebne zarówno przemawianie, jak i rozmawianie. Duszpasterz, odpowiedzialny za rozwój wspólnoty, oczekuje i potrzebuje współdziałania zarówno w jednym, jak i drugim. Książka Konrada Baumgartnera toruje również zaangażowanemu laikowi drogę do świadomego współdziałania z duchownymi w kontaktach duszpasterskich.

Kazimierz Gorzelok, Katowice